

פרוטוקול מס' 188

מישיבת ועדה הכספיים

יום ב', ט"ז טבת חשל"ה - 30.12.1974, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הועדה:

י. קרגמן - היו"ר  
ע. אמוראי  
א. אפרת  
מ. ארנס  
י. בדר  
י. גולן  
א. מלמד  
י. פלומין  
ג. פח  
ע. פיינרמן  
ח. קורפו  
נ. קצב  
א. שוסטק  
מ. שחל  
ז. שובל

מוזמנים:

י. סלמן - מנהל רשות החברות  
י. דרורי - רשות החברות  
ת. הקר - האוצר

מזכיר הועדה:

א. קירשנר

היועה"כ לועדה:

א.נ. פלוג

היועה"מ לועדה:

ד"ר ג. קסרון

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

חוק החברות הממשלתיים חשל"ג - 1973.

- 661 -

(נוקמה קום 61-75)

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.

ג. פח:

כאשר דנו בתקציב משרד הדתות, הובטח ששר הדתות יופיע לפני ועדת הכספים. אך עד היום לא הופיע שר הדתות בפני הועדה. בינתיים נודע לי ששר הדתות, בניגוד להחלטת הממשלה, החליט להקים ישיבת הסדר בקריית שמואל. הממשלה החליטה בזמנו להקים ישיבת הסדר במעלות. אך שר הדתות, כאמור, החליט להקים את ישיבת ההסדר בקריית שמואל. אני מבקש ששר הדתות יופיע בפני הועדה ויסביר החלטתו זו.

היו"ר י. קרגמן:

אני חושב שאין צורך להזמין את שר הדתות. נמציא לו את השאלה בכתב.

ונקבל תשובתו.

א. חוק רשות החברות, תשל"ג - 1973היו"ר י. קרגמן:

אנו עוברים לסדר-היום - הצעת חוק רשות החברות, תשל"ג - 1973.

י. בדר:

החלטנו שחברה ממשלחית היא חברה בה יש למדינה שליטה. יש חברות שבהן אין לממשלה שליטה, אך בחוק המניות שבידיה יש לה חלק בהנהלה, נניח 4 מתוך 12 הדירקטורים. לגבי הפיקוח על חברות אלה, מידת הפיקוח צריכה להיות מקבילה לזו שעל חברה שבשליטת הממשלה. וצריך שיהיה מנגנון וחהיה שיטה שיבטיחו למדינה שליטה לא בחברה אלא באותם אינטרסים שיש למדינה בחברה זו. לכן דרוש פרק מיוחד לענין זה בחוק. פרק זה יהיה דומה לפרק על חברה שלובה.

אני מעלה נושא זה כדי שנברר מי יכין

פרק זה.

יש לך הצעה?

היו"ר י. קרגמן:

אין לי הצעה. אבל אם יש צורך שאכין הצעה, אכין אותה.

י. בדר:

י. סלמן: נושא זה הועלה בישיבה הראשונה בה דנה הועדה בהצעת חוק החברות הממשלתיות באותו דיון הועלו שתי אלטרנטיבות: האחת, שהחוק יעסוק אך ורק בחברות בהן יש לממשלה למעלה מחמשים אחוז ולגבי חברות שלממשלה יש בהן פחות מחמשים אחוז, אבל בכל זאת יש לה 4 דירקטורים מתוך 12, יקבעו הדברים במתכונת של קשר אדמיניסטרטיבי; והאלטרנטיבה השנייה, שהחוק יעסוק גם בחברות שבהן יש לממשלה פחות מחמשים אחוז ויכלול את הסעיפים הרלבנטים לגבי חברות אלו. נתקבלה האלטרנטיבה השנייה, ואנו נכין את ההצעה.

היו"ר י. קרגמן:

אנו ממשיכים בדיון בסעיף 45 - "פקיעת כהונה".

י. בדר:

אני מציע כי בסעיף 45(א)(3) במקום שנאמר "רוב של שני שלישים" ייאמר:

"ברוב".

היו"ר י. קרגמן:

הצעת הצעה זו בישיבה הקודמת והיא נתקבלה.

י. בדר:

אינני חושב שאפשר לנתק בעיית פיטורי המנהל מבעיית מינוי המנהל. יש סעיף על מינוי מנהל ויש סעיף על פיטורי מנהל. אם אין קשר בין שני הסעיפים, נראה לי שיכול להיות מצב בו לחברה אין מנהל כללי בכלל. ובהצעת החוק אין הוראה לגבי מנהל זמני. זה ליקוי שצריך למצוא לו פתרון.

ח. קורפו:

אני מציע כי בסעיף 45(א)(2) תיווספנה המלים: "אם מונה לפי סעיף 40(א)".

היו"ר י. קרגמן:

קבלנו הצעתך זו.

א. שוסטק:

כיוון שהחלטנו שבסעיף 45(א)(3) ייאמר: "הדירקטוריון פיטר אותו בהחלטה שנחקבלה ברוב של המשתתפים בהצעה", אני חושב שגם בסעיפים (4)(5) יש לכתוב: "הדירקטוריון קבע ברוב של המשתתפים בהצעה".

י. פלומין:

בתיק מונח תזכיר של לשכת רואי חשבון. חלק מן ההערות שבתזכיר מחייחסות לסעיפים שכבר נדונו. אבל יש כמה הערות שמחייחסות לסעיפים שטרם נדונו, ורצוי היה לשמוע תגובת נציג רשות החברות להערות אלו.

היו"ר י. קרגמן:

אנו קבלנו תזכיר זה רק עכשו, ולא הספקנו לעיין בו.

סעיף 45(ג) החלטנו למחוק. אנו

עוברים לסעיף הבא :

סעיף 46 - "השעיה".

י. בדר:

כאשר אנו באים להחליט על סעיף הדין בהשעיה של מנהל כללי של חברה ממשלתית, אנו צריכים ללמוד מהנסיון. היה לנו נסיון די עגום במקרה של המנהל הכללי של "מקורות". הוגש נגדו כתב אישום והיועץ המשפטי דרש השעייתו. אינני חושב שהעבירה שהוא נאשם בה - שהיא עבירה רצינית - היא עבירה שיש עמה קלון. יש הבדל אם מנהל כללי של חברה זייף שטר או נתן שיק בלי כיסוי - ויש פסק דין שנחייב שיק בלי כיסוי זו עבירה שיש עמה קלון - או עבר עבירה שגרמה נזק לחברה. לכן אני מציע אחת משתיים: או שנחוק את המלים "שיש עמה קלון" או שנוסיף פסקה האומרת: או שהעבירה גרמה נזק רציני לחברה.

צ. גרשוני:

הדירקטוריון איננו מוסד משפטי. צריך לכתוב מי המוסד המשפטי שימליץ בפני הדירקטוריון על השעיית המנהל הכללי. עלולים להיות מקרים שלדירקטוריון יהיו שיקולים להשעות מנהל כללי, ובעיני היועץ המשפטי לא ייראה הדבר. האם לא יכול להיות מקרה כזה?

היו"ר י. קרגמן:

מדובר על השעיית מנהל כללי.

צ. גרשוני:

אין המדובר על השעייה בגלל אי-ניהול טוב של החברה. עניין זה הוא עניינו של הדירקטוריון. אבל כאשר מדובר על השעייה בגלל עבירה, צריכה להיות המלצה של רשות משפטית כלשהי.

אני מצטרף לדעתו של חבר הכנסת בדר שיש למחוק את המלים "שיש עמה קלון". על כל עבירה שעבר מנהל כללי, בין אם יש עמה קלון ובין אם לאו, יש להשעות אותו מתפקידו.

י. בדר:

צודק חבר הכנסת גרשוני.

מ. שחל:

אם הדירקטוריון מסרב לקבל החלטה, נוצר מצב של עימות מוזר. לכן הייתי מציע ניסוח שיבטיח שהדבר ייעשה אוטומטית; אם היועץ המשפטי הגיש כתב אשום על עבירה שיש עמה קלון, ההשעייה צריכה להתבצע אוטומטית, ויימסר דיווח לדירקטוריון. זו איננה שאלה שהדירקטוריון יכול להביע חוות דעת עליה. הדירקטוריון אינו יכול לקבוע אם העבירה היא עבירה שיש עמה קלון.

כיוון שאין הגדרה של עבירה שיש עמה קלון, אני הייתי מציע שנעתיק לחוק זה פירוט העבירות שיש עמן קלון כפי שנקבעו לגבי עובדי המדינה.

בסעיף זה מדובר על עבירה פלילית ועל עבירה שיש עמה קלון. לא נאמר דבר על פעולה של המנכ"ל שגרמה נזק לחברה. נניח שהמנכ"ל ידע על מכירת מניות וניצל ידיעה זו לטובתו האישית, ובכך גרם נזק לחברה. האם יש מקום להשעותו?

א. שוטק: במקום המלים "אם הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון", אני מציע לכתוב: "אם הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש להשעותו".

אינני מציע לפגוע פירוט העבירות שיש עמן קלון כפי שנקבעו לגבי עובדי המדינה. אם היועץ המשפטי הגיש כתב אישום והוא אומר לדירקטוריון שיש להשעות את המנכ"ל, צריך להשעותו. אינני מציע לפרט את העבירות. אני משאיר זאת לדיוסקרציה של היועץ המשפטי.

ח. קורפו: הסעיף בנוסחו המוצע הוא אבסורד; נוחנים לדירקטוריון רשות להשעות מנכ"ל אם עבר עבירה שיש עמה קלון; אין מאפשרים לו להשעות מנכ"ל אם עבר עבירה נגד האינטרסים של החברה.

מ. ארנס: אני חושב שהרשיא של סעיף 46 (א) נובע מחוסר הבנה יסודית בכללי ניהול ותפקידי הדירקטוריון לעומת תפקידי המנכ"ל. איך אפשר להגביל את סמכות הדירקטוריון להשעות מנכ"ל רק במקרים שעבר עבירה פלילית או עבירה שיש עמה קלון? גם אם הדירקטוריון הגיע למסקנה שהמנכ"ל אינו מנהל טוב את החברה, הוא יכול להשעות אותו.

קריאה: זה נאמר בסעיף 45.  
מ. ארנס: לא. בסעיף 45 נאמר שהממשלה יכולה לפטר מנהל כללי של חברה ממשלתית. מדוע הממשלה צריכה לפטר אותו? יסוד למינהל תקין הוא מיקוד של אחריות ופמכויות. מי שאחראי לפיקוח ולבקרה על החברה ולכן שיש לחברה מנהל טוב, זה הדירקטוריון. אם הדירקטוריון אינו מפטר מנהל כאשר הוא אינו טוב, הדירקטוריון אחראי. עד שלא נבהיר עניין זה, לא נגיע לאותה רמה של ניהול ומיקוד של אחריות הדרושים לניהול תקין של חברות.

י. סלמן: סעיף 46 נוסח על בסיס הנורמה הקיימת לגבי עובדי המדינה.

מ. ארנס: אתה רוצה שאותה נורמה נפעיל לגבי מנהל חברה? מועצת המנהלים רוצה לזרוק אותו, שתזרוק אותו.

י. סלמן: חבר הכנסת ארנס, סעיף 46 עוסק בהשעיית מנהל כללי, להבדיל מפוטורי המנהל הכללי. והשעיית אדם מתפקידו נעשית רק במקרה שהואשם בעבירה והוגש נגדו כתב אישום.

סעיף 46 בנוי על יסודות הניהול החקין שדברת עליהם. כל הסמכויות של הדירקטוריון נתונות לו. הוא האחראי לניהול החברה. הוא הממנה מנהל כללי והוא יכול לפטר אותו ולהפסיק עבודתו בכל יום. סעיף זה אינו בא לגרוע מסמכותו של הדירקטוריון לפטר מנהל כללי לפי סעיף 45. הבעיה היא, שבחברות רבות לא השתמש הדירקטוריון בסמכות זו הנתונה לו.

סעיף 46 בא לענות על מקרה שהמנהל הכללי הוא מנהל מצויין, אלא שהוא עבר עבירה, (ואני מקבל את החיקון של חבר הכנסת בדר שלא לכתוב "עבירה שיש עמה קלון") והדירקטוריון חושב שלמרות שעבר עבירה הוא עדיין מנהל כללי מספיק טוב לניהול החברה ואיננו מסיק מסקנות. איננו באים ומחייבים את הדירקטוריון להשעות את המנהל במקרה כזה. אנו אומרים - ופה אני מקבל את ההצעה שהציע חבר הכנסת בדר: הדירקטוריון או השר הממונה, בהתייעצות עם הרשות, רשאי להשעות את המנהל הכללי אם ראה יסוד לחשד שעבר עבירה פלילית ולדעת היועץ המשפטי יש להשעותו בגלל אופי העבירה. זאת אומרת במקום "עבירה שיש עמה קלון" יהיה כתוב "אופי העבירה". אם קבע היועץ המשפטי שהעבירה מחייבת השעייה; הדירקטוריון ימשיך. זה עונה על השאלה של חבר הכנסת שחל.

י. בדר: אם היועץ המשפטי בדיעה שצריך להשעות את המנהל הכללי, צריך להשעותו. ואי אפשר לכתוב "רשאי הדירקטוריון או השר", אלא צריך לכתוב "ישעה הדירקטוריון".

היו"ר י. קרגמן: בדיון הקודם נתקבל הנוסח: "הדירקטוריון, בהתייעצות עם הרשות, רשאי להשעות את המנהל הכללי אם ראה יסוד לחשד שעבר עבירה פלילית, שלדעת היועץ המשפטי יש עמה קלון". אולם הדירקטוריון יהיה חייב להשעותו אם הוגש נגדו כתב אישום בשל עבירה כזאת על ידי היועץ המשפטי לממשלה.

מ. ארנס: אם הדירקטוריון רוצה לשלוח מנהל כ לי לחופשה ללא תשלום מפני שהוא סבור שהוא אינו מנהל טוב את החברה, מדוע לא יוכל לעשות זאת?

א. שוסטק: המושג השעייה בחוק שלנו יש לו משמעות מסוימת. השעייה איננה חופשה ללא תשלום. אינני מבין מדוע צריך הדירקטוריון להתייעץ עם הרשות? לדעתי, צריכה להיות סמכות לדירקטוריון להשעות מנהל אם הוגש נגדו כתב אישום.

היו"ר י. קרגמן: צריך לסייג את הסמכות של הדירקטוריון להשעות מנהל כללי בהגשת חוות דעת של היועץ המשפטי. בכל מקרה שבאם להשעות אדם, צריך להיות זהיר, כי השעייה מטילה כחם על המושעה.

י. בדר: צריך לקרוא סעיף 46 יחד עם סעיף 45, הנותן סמכות גם לממשלה וגם לדירקטוריון לפטר מנהל כללי בכל רגע. מנהל כללי בחברה ממשלתית איננו עובד מדינה שאי אפשר לפטר אותו אלא לאחר פרוצדורה. מנהל כללי אפשר לפטר בכל רגע. ענין השעייה נובע מכך שרק בית משפט יכול לקבוע אם אדם עבר עבירה המיוחסת לו. הדירקטוריון אינו יכול לקבוע זאת. לכן אי אפשר לפטר אותו בגלל עבירה שעבר. אפשר להשעות אותו.

היו"ר י. קרגמן: אני מבין שהנוסח המוסכם הוא, שהדירקטוריון רשאי להשעות את המנהל על פי חוות דעת של היועץ המשפטי וחייב להשעות אותו, אם הוגש כתב אישום נגדו.

מ. ארנס: מדוע להגביל את סמכות הדירקטוריון להשעות את המנהל?

י. סלמן: כי השעייה אפשרית רק במקרה שהמנהל עבר עבירה. במקרה אחר אפשר לפטר אותו.

א. שוסטק: אני מציע שלא תהיה חובת התייעצות עם רשות החברות.

היו"ר י. קרגמן: הועדה מאוחדת ברצונה לחזק את רשות החברות. ההזדקקות לרשות החברות במקרה זה היא דרך נוספת לחיזוקה.

י. בדר: כאן דרוש סעיף נוסף בו ייאמר, שאם המנהל הכללי חדל לכהן לפי סעיף 45 או הושעה לפי סעיף 46, רשאי הדירקטוריון למנות מנהל כללי חדש.

היו"ר י. קרגמן: לפי דעתי זה מובן מאליו, אבל אם אחת רוצה להוסיף סעיף, נוסיף סעיף.

אנו עוברים לפרק ה' - "בעלי תפקידים מיוחדים בחברה ממשלתית; סימן א' - רואה חשבון" -

סעיף 47 - "מינוי".

י. בדר: אני נגד התניית מינוי רואה חשבון באישורה של ועדה כלשהי. לשם מה ועדה, כאשר קיימת רשות החברות? אני חושב ששר האוצר - ולא הדירקטוריון - צריך

למנות רואה חשבון על פי הצעת הרשות. זו בעייה כללית של כל החברות בישראל, ולא רק של החברות הממשלתיות, שרואה החשבון נעשה אחד מהעובדים של החברה. מי שקרא אח הדו"ח על החברה לישראל ועל צי"ם, בודאי שם לב לכך שפירמה גדולה של רואי חשבון מקבלת את התפקיד של רואה חשבון בחברה. אחר כך היא ממרואה חשבון לחברה ורואה החשבון ממנה פקיד שמטפל בעניינים. והתוצאה היא שרואה החשבון הופך לאחד העובדים של החברה, מקבל ממנה משכורת, ושומר על יחסים טובים עם החברה, ואינו רוצה לפגוע בחברה על ידי הערות למאזן, ואינו מרגיש חובה להודיע על דבר יוצא דופן לרשות החברות או לשר.

היו"ר י. קרגמן:  
אני מציע שברישא של סעיף 47(א) ייכתב חברה ממשלתית תמנה רואה חשבון באישור הרשות. אני אינני מציע שנטיל זאת על שר האוצר. אי אפשר להטיל הכל על שר האוצר.

ח. קורפו:  
לגבי מינוי עורכי דין, קיימת ועדה; מה הרע בועדה שהקימה הממשלה לעניין?

זה לגבי מנוי רואי חשבון?

א. אפרח:  
למרות שקיימת ועדה צבורית למנוי רואי חשבון לחברות ממשלתיות, אנו עדים לכשלונות כבדים, ובעיקר לריכוז עצום של כוח בידי מספר רואי חשבון.

אני מציע שברשות תפעל ועדה צבורית, שתהיה מעוגנת בחוק ואנו נגדיר את הרכבה, והיא תתן אישורה למנוי רואי חשבון.

מ. שחל:  
אני מקבל הצעת היושב-ראש לגבי הרישא של סעיף 47(א).

מינוי רואי חשבון צריך שיעשה תוך התחשבות בשני אלמנטים: הכישורים וחלוקת עבודה צודקת. אני חושב שצריך לקבוע כללים על פיהם תפעל הרשות בעניין זה. כל הכבוד לוועדה. אינני בטוח שהיא מסוגלת לטפל בנושא זה. לכן אני מציע את הנוסח הבא:

שר האוצר באישור ועדת הכספים של הכנסת יקבע בתקנות כללים בדבר תנאי הכשירות, דרך מנויים של יחיד או תאגיד כרואי חשבון של חברה ממשלתית ותנאים אחרים שרואי חשבון בחברה ממשלתית חייבים למלא לצורך מנויים ובדבר דרך החלוקה של התפקידים בין המועמדים הכשירים לנוי.

אני מציע שחבר כנסת לא יתמנה כרואה חשבון או כעורך-דין של חברה ממשלתית.

היו"ר י. קרגמן:  
השאלה היא האם חבר כנסת יכול להיות רואה חשבון או לא?

מ. שחל:  
הוא יכול להיות רואה חשבון, אבל לא בחברה ממשלתית. לא יתכן שנקבע כללים שונים לגבי עורכי דין ורואי חשבון. צריך להיות כלל מחייב הן לגבי רואי חשבון והן לגבי עורכי-דין.

י. פלומין:  
אין זה נוח לי לדבר על ההצעה האחרונה של חבר הכנסת שחל. אנו רוצים שראיית החשבונות בחברות ממשלתיות לא תתרכז בידי 4-5 פירמות, אלא שמספר גדול יותר של פירמות יטפלו בחברות הממשלתיות. אם תתקבל הצעתו של חבר הכנסת שחל, נמנע מכל עורך דין ורואה חשבון בינוני וטנב או להיות חבר כנסת או לקבל מנוי בחברה ממשלתית; זה יביא לכך שלא יתכן מנוי רואי חשבון מפירמות מתקבלות על הדעת.

אני חושב שהבעייה איננה מי ממנה את רואה החשבון. היושב-ראש הציע ששר האוצר ימנה את רואה החשבון.

היו"ר י. קרגמן:

אני הצעתי שהרשות תמנה.

לא ברור לי מהי הרשות. עדיין לא הגדרנו מהי הרשות. אם הרשות תהיה מורכבת

רק מעובדי המדינה אחיחס אליה אחרת מכפי שאחייחס אם תהיה מורכבת רק מאישי צבור. לכן אני מציע שעד שלא נגדיר מהי הרשות ומה הרכבה, לא נקבע מיהו הגוף החליט על מנוי רואה חשבון בחברה ממשלתית.

היו"ר י. קרגמן:

בכל מקרה אתנגד שועדה, שאינה סטטוטורית, תמנה רואה חשבון.

י. פלומיין:

אם ייאמר בחוק, שועדה זו מתמנה על ידי הממשלה, זו תהיה ועדה סטטוטורית.

אני מציע לקבוע שהמנוי הראשון של

רואה חשבון צריך להיות באישור הרשות המאשרת, והמנויים השנתיים ייעשו בדרך המקובלת לפי חוק החברות.

י. בדר:

אינני מייצג לא עורכי-דין ולא בעלי

מקצוע אחר. אני סבור שלא החברה דרושה

לרואה החשבון אלא רואה החשבון דרוש לחברה. והשיקול העיקרי איננו בכך שרואה החשבון או עורך הדין ישיג תעסוקה, אלא שיהיה לחברה יועץ משפטי טוב ורואה חשבון טוב שימלא חובתו באופן עצמאי ובלתי תלוי - מבחינה כספית, פסיכולוגית ואחרת - במנהל הכללי והדירקטוריון. אם רוצה החשבון יורד לדרגה של מבקר חשבונות פנימי - כפי שראינו לאחרונה בשלוש חבכות - הוא איננו דרוש.

אינני מתעלם מכך שקיימת בעייה קונקרטיה

שתפקידי רואי החשבון וערכי הדין של החברות הממשלתיות משום מה רוכזו בידי מעטות. לשום ועדה לא תהיה תרופה נגד זה. אין לי שום בטחון שהנעדה לא תמשיך לטפל בדבר באותה צורה. לכן אני רוצה להציע מספר הצעות:

א. רואה חשבון לא יהיה רואה חשבון

יותר מאשר בחברה אחת או שתיים;

ב. רואה החשבון לא יהיה רשאי לעשות

את העבודה על ידי אחרים. לא מינוי רואה חשבון מתל-אביב לחברת צי"ם כדי שהוא ימנה לו פקיד מחיפה. אני מבין שיש עבודות טכניות שיכולות להעשות על ידי אחרים. אבל לא העבודה העקרית של ראיית החשבון;

ג. רואה החשבון אינו יכול לשלוח

מזכירה שלו לביח המשפט שתופיע בשמו;

ד. רואה החשבון יתמנה ל-4 או 5 שנים.

אם יוחלט שיתמנה ל-4 שנים, אסכים שתהיה אפשרות להאריך את המנוי ל-4 שנים נוספות ולא יותר. רואה חשבון המטפל זמן רב באותה חברה, הופך - בין אם הוא רוצה ובין אם לאו - לאיש החברה. לכן אני בעד חילופין של רואי חשבון. ולא יקבל רואה חשבון את העבודה לכל ימי חייו.

ענין הועדה אינו שייך לחוק. אם רוצים

להקים ועדה שתקבע "פול" של רואי חשבון מתאימים - בבקשה. כיוון שהפונקציה של רואה החשבון איננה לקבל פרנסה, אלא להבטיח פיקוח יעיל על החברה, צריך שמנויו יהיה בידי הרשות. אני יכול להבין שעל יד הרשות תהיה ועדה שתציע, אבל המנוי הוא בידי הרשות.

אני מסכים להצעה שיועץ משפטי של חברה

לרואה חשבון אינו יכול להיות חבר כנסת. החלטנו שחבר כנסת אינו יכול להיות חבר דירקטוריון. על אחת כמה וכמה שאינו יכול להיות רואה חשבון או יועץ משפטי של חברה ממשלתית.

אני הצעתי בזמנו לאסור על חברי כנסת

להיות רואה חשבון של חברה ממשלתית.

אני הייתי אוסר על חבר כנסת עורך דין או רואה חשבון לטפל בכל נושא הקשור בממשלה.

י. פלומיין:

הצעתי של חבר הכנסת בדר, שרואה החשבון לא יקבל מנוי יותר מאשר בשתי חברות

ממשלתיות, עם כל הכבוד, איננה מעשית; כי היום - עד כמה שאני מכיר את המשרדים - יש בסך הכל 20-15 משרדים של רואי חשבון שיכולים להתמודד בהצלחה

עם בעיות הבקורת וראיית החשבון בחברות ממשלתיות. אם נגביל מנויים לשתי חברות, בהכרח יהיה צורך למסור מנוי לרואי חשבון שלא יוכלו להתמודד עם הבקורת הזאת, והשכר יצא בהפסד.

גם הצעתו השנייה של חבר הכנסת בדר, שרואה החשבון יטפל אישית בבקורת, איננה מעשית בגלל המחסור בכוח אדם במקצוע זה.

היו"ר י. קרגמן: אני מציע שמנוי רואה חשבון ייעשה באישור הרשות. אין זה פוסל התייעצות של ראש הרשות עם הועדה הקיימת.

אני מקבל את הדיעה, שחבר כנסת אינו יכול להיות רואה חשבון בחברה ממשלתית.

אני מקבל את הצעת חבר הכנסת שחל, ששר האוצר, באישור הועדה, יקבע כללים בעניין מנוי רואי חשבון.

י. בן-מאיר: הכללים יפורסמו?

היו"ר י. קרגמן: כן.

י. גולן: אני מציע לא להחפז בקביעה, שחבר כנסת אינו יכול להיות רואה חשבון בחברה ממשלתית. ועדת אונא שטיפלה בנושא זה לגבי עורכי דין לא פסקה שעורך דין אינו יכול לכהן כיועץ משפטי של חברה. כיוון שהמשק הצבורי במדינה מתרחב והולך, לא הייתי רוצה שנקבע שחבר כנסת אינו יכול להיות רואה חשבון או יועץ משפטי של חברה ממשלתית. יש בעייה של פיזור העבודה. וצריך למנוע תלות של רואה החשבון במנהל החברה.

א. שוסטק: אני מציע שייאמר: "לא יחמנה רואה חשבון לחברה ממשלתית אם הוא חבר כנסת."

היו"ר י. קרגמן: לגבי חברי כנסת המשמשים רואי חשבון של חברות ממשלתיות, נקבע תקופת מעבר. אנו עוברים לסעיף הבא:

סעיף 48 - "שכר".

י. בדר: אני מציע למחוק את המלים "לאחר התייעצות בשר האוצר". שר המשפטים יקבע כללים בדבר שכרם של רואי חשבון בחברות ממשלתיות.

היו"ר י. קרגמן: אני מצטרף להצעתך. אבל אני מציע ששר המשפטים יקבע את הכללים לאחר התייעצות ברשות החברות.

הצעת היושב-ראש י. קרגמן - נחקבלה

היו"ר י. קרגמן: אנו עוברים לסעיף הבא:

סעיף 49 - "חובת דיווח".

היו"ר י. קרגמן: בדיון הקודם החלטנו להוסיף את המלים "למבקר המדינה".

מ. שחל: אני מציע שבמקרה שנדרש רואה החשבון לערוך בחברה בקורת מיוחדת, ידווח

עליה גם לדירקטוריון.

י. בדר: המלים "על אף כל דין אחר" בסעיף זה עלולות לעמוד בסתירה לנאמר בסעיף 75. לכן אני מציע לכתוב: "על אף כל דין בחוק אחר וכפוף לסעיף 75".

י. פלומין:  
אנו מטילים על רואה החשבון לערוך בקורת מיוחדת, אבל איננו אומרים איזה סמכויות נתונות לו כדי שיוכל למלא חובה זו. בפקודת החברות יש הוראות כלליות. אבל לפי פקודת החברות אין כל חובה להציג לפני רואה החשבון דו"ח המבקר הפנימי.

י. סלמן:  
אתה גולש לחוק רואי חשבון.  
י. פלומין:  
בחוק רואה חשבון אין סעיף מיוחד על בקורת בחברות ממשלתיות. אני רואה להגדיר בבירור את התפקידים והסמכויות של רואה החשבון בחברה ממשלתית.

י. סלמן:  
אני מקבל את הצעת חבר הכנסת שחל והצעת חבר הכנסת פלומין. אנו נבדוק אם חוקים אחרים מכסים עניינים אלה. אם לא - נקבל שתי ההצעות.

י. פלומין:  
השאלה היא, האם לגבי הדו"ח השנתי אנו נותנים בידי רואה החשבון כלים מספיקים; כי גם פקודת החברות וגם חוק רואי חשבון אומרים מה יעשה רואה חשבון, אך אינם נותנים לו כלים לעשות זאת.

היו"ר י. קרגמן:  
אני מקבל דעתו של חבר הכנסת פלומין, שאם מטילים תפקיד על רואה החשבון צריך לתת לו את הכלים לביצוע התפקיד.

י. בדר:  
אנו יודעים שבצי"ם מינו ועדת חקירה שהיו בה רואי חשבון שאינם רואי החשבון של החברה, כי אלה היו נתונים בקלחת העניינים שבגללם הוקמה ועדת החקירה. לכן דרושה סמכות סטוטורית לשר, בהתייעצות עם הרשות, לערוך בדיקה מיוחדת בחברה ממשלתית ולמנות לשם כך את הבודקים. עשו זאת בעבר. ואני מעדיף שבעתיד יעשה הדבר על פי החוק.

י. סלמן:  
במקרה שהזכרת, חבר הכנסת בדר, הדירקטוריון של החברה הוא שמינה צוותי חקירה. לא הממשלה עשתה זאת.

היו"ר י. קרגמן:  
אנו עוברים לסעיף הבא:  
סעיף 50 - "פיסורין".

י. בדר:  
אני מציע שסעיף 50 הדין בפיסורין של רואה חשבון ינוסח כסעיף.

47' דין במנוי רואה חשבון.

ח. קורפו:  
הדירקטוריון אינו יכול לפטר רואה חשבון.

י. בדר:  
גם היום אינו רשאי לפטר רואה חשבון. הוא יכול להציע לאסיפה הכללית שלא

לאשר רואה חשבון.

היו"ר י. קרגמן:  
הרשות שנתנה אישור למנוי צריכה לאשר פיסורין של רואה החשבון.

י. פלומין:  
חשוב מאד שיש הגנה של הרשות על רואה החשבון הנחון בקונפליקט עם הדירקטוריון. אבל יכול להיות גם מקרה הפוך. יכול להיות מקרה של חברה ש-51% הם בידי הממשלה ו-4% בידי הצבור. ודוקא בעלי המניות הרגילות הם בדיעה שרואה החשבון שמונה על ידי הרשות מגן על האינטרסים של הממשלה יותר מאשר על האינטרסים של הצבור, ואין אפשרות לפטר אותו. אין לי פתרון. יתכן שנצטרך לעבוע שגם פיסורין רואה חשבון יהיו לפי כללים.

האחיקה המקצועית של רואי החשבון אינה מאפשרת לחבר לשכת רואי החשבון לקבל מנוי בחיק, אלא אם נתקיימו שני תנאים: האחד, ששכרו של רואה החשבון הקודם שולם; השני - שלא היו

נימוקים מקצועיים להחלפת רואה החשבון. אני מציע שאותו מיכניזם שהוצע על ידי חבר הכנסת שחל לגבי מנזי רואה חשבון יפעל גם לגבי חלופין של רואה חשבון.

י. בדר:  
אני מציע שהדירקטוריון או הרשות יוכלו לפטר את רואה החשבון. ואין צורך לשמוע אותו, כי זו איננה זכותו להיות רואה חשבון של החברה. זו איננה זכות סטטוטורית או משפטית.

א. אפרת:  
אינני חושב שיש מקום לתת הגנה לרואה החשבון בחוק. בכללים שיקבעו אפשר לקבוע כללים לגבי הגנה על רואה החשבון, אך לא בחוק.

היו"ר י. קרגמן:  
מוסכם שהחברה אינה יכולה לפטר רואה חשבון אלא באישור הרשות.

חבר הכנסת אפרת, אין כאן שאלה של הגנה על מקום עבודתו של רואה החשבון. רואה החשבון יכול להסתכסך עם ההנהלה. הוא יכול להתנגד לרשום הסתייגות - - - זה לא ענינה של ההנהלה. זה ענינה של האסיפה הכללית.

ד"ר קטרון:

י. סלמן:  
רואה החשבון אינו כפוף לא למנהל הכללי ולא לדירקטוריון. הוא חייב בנאמנות לבעלי המניות. לא המנהל הכללי ולא הדירקטוריון ממנים את רואה החשבון ואין שום קשרי גומלין בין המוסדות המנהלים של החברה ובין רואה החשבון. אם אנו מקבלים את הקונספציה שהרשות מייצגת את האינטרס של בעלי המניות, אין טעם להכניס גורם נוסף.

י. בדר:  
יש טעם בדבריו של מר סלמן. אבל אם אנו נותנים לדירקטוריון סמכות פורמלית למנות רואה חשבון, אי אפשר שלא לתת לו סמכות גם לפטר אותו. ולכן מקצר הבעיה בסעיף 47 ולא בסעיף 50. לפי פקודה החברות רואה החשבון כפוף לאסיפה הכללית. ולכן מנזי על ידי הדירקטוריון הוא טעות.

י. סלמן:  
איש לא הציע שהדירקטוריון ימנה את רואה החשבון.

מ. שחל:  
אני מקבל סעיף 50 בנוסח המוצע. צריך רק לקבוע את הכללים להחלפת רואה חשבון.

היו"ר י. קרגמן:  
אני מציע שנמחק את הסיפא של סעיף 50: "הועדה תחן תחילה לרואה החשבון הזדמנות להשמיע דבריו בפניה", ונכלול זאת בכללים.

הצעת היושב-ראש י. קרגמן - נתקבלה

י. פלומין:  
מה על הצעתי שהמנזי הראשון יהיה באישור הרשות והמנזיים השנתיים יעשו בדרך המקובלת לפי חוק החברות?

היו"ר י. קרגמן:  
סיכמנו שגם תקופת המנזי תיקבע בכללים שיובאו לאישור הועדה.

סעיף 511 - "היועץ המשפטי - מנזי ושכר"

י. בדר:  
אני חושב שסעיף זה אינו דרוש בכלל, רואה החשבון מופיע בפקודת החברות, ולכן צריך לקבוע דברים ברורים לגבי רואה חשבון של חברה ממשלתית. אם חברה ממשלתית נזקקת פעם לעורך דין זה ופעם לעורך דין אחר, או שהוא ממנה יועץ משפטי קבוע, זה ענינה הפנימי של החברה.

היו"ר י. קרגמן:  
קיימת בעייה של קביעת השכר.

י. בדר:

נושא השכר הוא נושא עדין מאד. אינני חושב שאפשר לקבוע שכר של עורכי-דין בכל מקרה יש תעריף של לשכת עורכי הדין.

ש. ארליך:

חברה ממשלתית יכולה להעסיק עורך-דין כעובד החברה והיא קובעת את שכר. יש אפשרות שניה, שמשרד עורכי דין משמש כיועץ משפטי של החברה שנוזקים לו בעת הצורך; ויש אפשרות שלישית, שיש יועץ משפטי קבוע ובמקרים מסויימים כאשר החברה זקוקה ליועץ משפטי מעולה, היא פונה לעורך דין ידוע. לדעתו כל הסעיף מיותר.

היו"ר י. קרגמן:

פרט לשכר.

ש. ארליך:

כיצד אפשר לקבוע שכר באופן כללי? תלוי מי העורך-דין ומה האובייקט.

היו"ר י. קרגמן:

אני זוכר את ההתרעמות שהיתה במליאת הכנסת כאשר דנו בבעיית השכר הגבוה ששילמו חברות ממשלתיות לעורכי דין. אני מסכים שאין לקבוע בחוק איזה עורך דין תיקח החברה. אבל ענין השכר צריך לקבוע.

ד"ר קטרון:

הסעיף המוצע אינו דן בכך. הוא דן בעובד שכיר של החברה. הפרק הוא פרק - בעלי תפקידים מיוחדים בחברה ממשלתית. אם חברה ממשלתית פונה לעורך דין פלוני בענין מסויים - פרק זה אינו חל על מקרה זה.

היו"ר י. קרגמן:

אני חושב שענין השכר צריך להקבע באישור רשות החברות.

ד"ר קטרון:

חברה ממשלתית הסתבכה בענין מסובך, והיא פונה לעורך דין גדול. היא לא תקבע את שכרו. היא חשלה מה שהוא ידרוש.

ח. קורפו:

אני מציע להוסיף סעיף 51(ב) בו ייאמר, שחבר כנסת לא יכהן כיועץ משפטי של חברה ממשלתית.

מ. שחל:

אני מציע שננהג לגבי יועץ משפטי כפי שנהגנו לגבי רואה חשבון. נקבע שהחברה יכולה למנות יועץ משפטי באישור רשות החברות. ושר האוצר באישור ועדת הכספים יקבע כללים בדבר תנאי הכשירות, דרך המנוי וחוקת החפיקים בין המועמדים הכשירים למנוי.

אני מסכים להצעתו של חבר הכנסת קורפו שחבר כנסת לא יוכל להתמנות כיועץ משפטי של חברה ממשלתית.

אני מציע שבכללים יקבע גם ענין השכר.

ד"ר קטרון:

יש חברה שאינה זקוקה ליועץ משפטי אלא לעתים רחוקות ויש חברה הזקוקה ליועץ משפטי יום יום. האם יהיו כללים לגבי השכר לפי היקף העסקים והיועץ?

י. פלומין:

אני חושב שיש להבחין בין שני סוגים של ייצוג משפטי בחברה ממשלתית. יש חברה ממשלתית שיש לה יועץ משפטי המועסק דרך קבע. ויש שהיא נזקקת ליועץ משפטי חד-פעמי של עורך דין אחר. כאן צריך להגדיר רק את תפקידו ושכר של הריטיינר.

י. סלמן:

סעיף זה בא כתוצאה מהדיונים שהיו בכנסת והוא בא לענות על שני נושאים: האחד - חלוקה צודקת של הייעוץ המשפטי בחברות הממשלתיות בין הפירמות

השונות של עורכי הדין, כדי שהיעוץ המשפטי של חברות ממשלתיות לא יתרכז בידי 3-4 פירמות, כפי שזה היה בעבר. הנושא השני - נושא השכר. והמדובר איננו על עורך דין שכיר בחברה, אלא על ריטיינר. אנחנו נמצא את הדרך לנסח את הסעיף כך שיענה על שני נושאים אלה.

היו"ר י. קרגמן: אני מציע שנמחק את כל הסעיף ונכתוב שאופן מניו של יועץ משפטי, שכוון וחלוקת עבודת היעוץ המשפטי בחברות ממשלתיות - יקבעו בכללים.

הצעת היושב-ראש י. קרגמן - נתקבלה

היו"ר י. קרגמן: נמשיך בדיון בהצעת-הזק החברות הממשלתיות בישיבה הבאה.

הזמנו את הממונה על התקציבים מר גפני להשיב על שאלתא של חבר הכנסת ארליך בענין העלאת דמי האשפוז. כיוון שטרם הגיע, אני מציע שחבר הכנסת ארליך ואנוכי נשמע מפיו את התשובה.

הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 12.40